

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad

291 88 Kristianstad

044 250 30 00

www.hkr.se

**Självständigt arbete (examensarbete) 15 hp,
Kandidatexamen i kriminologi
VT 2020
Fakulteten för hälsovetenskap**

Att vara eller att inte vara man:
en kvalitativ studie om mäns konstruktion av
maskulinitet genom våld i
förundersökningsprotokoll vid grov
kvinnofridskränkning

Av: Elin Bengtsson

Författare
Elin Bengtsson

Titel

Att vara eller att inte vara man: en kvalitativ studie om mäns konstruktion av maskulinitet genom våld i förundersökningsprotokoll vid grov kvinnofridskränkning

Engelsk titel

To Be or Not to Be a Man: a qualitative study of men's construction of masculinity through violence in pre-trial protocol for gross violation of women's rights.

Handledare

Sophia Yakhlef

Examinator

Joakim Thelander

Sammanfattning

Denna studie undersöker hur våld i nära relation i sju fall av grov kvinnofridskränkning kan förstås utifrån Messerschmidts teori om konstruktionen av maskulinitet och brott. Syftet med studien är att undersöka hur orsakerna till våldet beskrivs i fallen samt hur gärningsmännen beskriver offrens roll i våldet. Frågeställningarna som ställs i studien är 1) Hur ser arbetssituationen ut för kvinnan och mannen i de fall som analyseras? 2) Hur beskrivs orsaken till våldet i fallen och hur representerar gärningsmännen kvinnornas roll i våldet? samt 3) Hur kan dessa framställningar förstås utifrån teorin om maskulinitet och brott? Metoden som har använts är en kvalitativ innehållsanalys. Resultatet visar på att arbetslösheten hos gärningsmannen har en påverkan men inte en kausal relation till orsaken till våldet. Tre teman framkom i analysen som visade på att kontroll, svartsjuka och bestämmanderätt var centrala vid förklaringarna av våldet. Det framkom även att gärningsmännen försöker lägga över skulden på offren genom att beskriva hur hon har provocerat honom till våldet. Slutsatserna i studien är att de beskrivningar som har analyserats kan förstås och förklaras utifrån konstruktionen av maskulinitet och våldet uppstod främst när den maskulina identiteten uppfattades som ifrågasatt av offret.

Ämnesord

Grov kvinnofridskränkning, Maskulinitet, Maskulinitetskonstruktion, Messerschmidt, Våld, Våld i nära relation

Author

Elin Bengtsson

Title

To Be or Not to Be a Man: a qualitative study of men's construction of masculinity through violence in pre-trial protocol for gross violation of women's rights.

Supervisor

Sophia Yakhlef

Examiner

Joakim Thelander

Abstract

This study examines how violence in close relationship in seven cases of gross violation of women's rights can be understood from Messerschmidt's theory on construction of masculinity and criminality. The purpose of this study is to examine the explanations for the violence in the cases as well as how the perpetrators describes the victim's role in the violence. The problem statements in this study are 1) What does the working situation look like for the woman and man in the analysed cases? 2) How are the violence explained in the cases and how does the perpetrators describe the women's part in the violence? and 3) How can these explanations be understood from Messerschmidt's theory on masculinity and crime? The used method is a qualitative content analysis. The results show that the perpetrators unemployment has an effect, though not a causal relationship, on the occurring of the violence. Three themes emerged from the analysis that showed that control, jealousy and authority are central when describing the violence. It also emerged that the perpetrators tried to place the blame on the victim by describing how she provoked him to violence. Conclusions of this study are that the analysed descriptions can be understood and explained through the construction of masculinity and the violence mainly occurred when the masculine identity was perceived as being questioned by the victim.

Keywords

Gross violation of women's rights, Masculinity, Masculinity construction, Messerschmidt, Violence, Violence in close relationship

Innehåll

1. Inledning.....	6
1.1 Introduktion	6
1.2 Syfte.....	6
1.3 Frågeställningar	7
2. Bakgrund och tidigare forskning	7
2.1 Grov kvinnofridskränkning	7
2.2 Förekomsten av grov kvinnofridskränkning	8
2.3 Maskulinitet.....	9
2.4 Våld	10
2.5 Tidigare forskning	10
2.5.1 Biologiskt perspektiv.....	10
2.5.2 Sociala teorier.....	11
2.5.3 Könsmaktperspektiv	12
2.5.4 Tidigare studier ur ett maskulinitetsperspektiv	12
3. Teori	14
3.1 Messerschmidts teori om maskulinitet och brott.....	15
3.2 Styrkor och svagheter med teorin.....	18
4. Metod.....	18
4.1 Metodval.....	19
4.2 Analysmetod.....	20
4.3 Urval.....	21
4.4 Generaliserbarhet och trovärdighet	22
4.5 Etik	22
5. Resultat.....	23
5.1 Fallsammanfattningar	23
5.2 Analys.....	26

5.2.1 Arbetsituationen för mannen och kvinnan.....	26
5.2.2 Orsaker till våldet	27
5.2.3 Gärningsmannens representation av kvinnans roll i våldet.....	30
5.2.4 Alkohol och droger.....	31
6. Diskussion	32
7. Avslutning	33
8. Referenslista	35
9. Bilaga.....	39

1. Inledning

1.1 Introduktion

Mäns våld mot kvinnor i nära relation har under lång tid ansetts som en privat angelägenhet och mannen har ansetts äga en rätt att tukta sin kvinna om hon inte lyder honom (Eliasson & Ellgrim 2006, s. 12 - 13). Detta har dock sedan slutet av 1900-talet förändrats. Idag i Sverige är det brottsligt att utöva våld mot sin partner såsom det är brottsligt att utöva våld mot någon annan människa (Eliasson & Ellgrim 2006, s. 16). Trots detta fortgår problemet med att män utövar våld mot kvinnor i nära relation och det avtar inte i mängd. Det sjätte av regeringens jämställdhetsmål handlar om att mäns våld mot kvinnor måste stoppas. I jämställdhetsmålet kan vi läsa att *”Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.”* (Regeringen 2016).

För att kunna motarbeta och förhindra dessa våldshandlingar måste förståelsen kring varför det sker öka och det är denna förståelse av mäns våld mot kvinnor i nära relation som denna studie önskar bidra till. I denna studie analyseras förundersökningsprotokoll vid grov kvinnofridskränkning för att undersöka om våldet kan förklaras som en del av konstruktionen av maskulinitet. Det finns flera tidigare studier som fokuserar på mäns våld mot kvinnor i nära relation där utgångspunkten är från ett könsmakts- och maskulinitetsperspektiv (Anderson & Umberson 2001; Krienert 2003; Wood 2004). Däremot har det här temat sällan undersökts utifrån förundersökningsprotokoll vid grov kvinnofridskränkning. Denna studie vill därmed bidra till ökad kunskap om orsaken till mäns våld mot kvinnor utifrån det som framkommer och beskrivs i förundersökningsprotokollen vid fall av grov kvinnofridskränkning.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur mäns våld mot kvinnor beskrivs i förundersökningsprotokoll vid sju fall av grov kvinnofridskränkning. Studien syftar även till att undersöka beskrivningen av de orsaker som sägs ha föranlett våldet samt hur

gärningsmannen beskriver kvinnans roll i våldssituationens uppkomst. Dessa punkter kommer att studeras utifrån Messerschmidts teori om maskulinitet och brott.

1.3 Frågeställningar

- Hur ser arbetssituationen ut för kvinnan och mannen i de fall som analyseras?
- Hur beskrivs orsaken till våldet i fallen och hur representerar gärningsmännen kvinnornas roll i uppkomsten av våldet utifrån ett teoretiskt perspektiv om maskulinitet och brott?
- Hur kan dessa framställningar förstås utifrån teorin om maskulinitet och brott?

2. Bakgrund och tidigare forskning

Den här studien handlar om mäns våld mot kvinnor och fokuserar på förhörprotokoll och förundersökningsmaterial angående sju fall av grov kvinnofridskränkning. Följande redogörs för utvecklingen kring brottet grov kvinnofridskränkning i Sverige samt dess förekomst.

2.1 Grov kvinnofridskränkning

Mäns våld mot kvinnor har sedan slutet av 1900-talet definierats som ett problem inom både Europarådet och FN. 1988 antog Europarådet och 1993 antog FN deklARATIONER som fastställde att mäns våld mot kvinnor är ett brott mot kvinnors mänskliga rättigheter och grundläggande friheter samt att våldet är ett uttryck för den ojämlikhet som finns mellan män och kvinnor. Detta eftersom våldet anses både vara ett resultat av och ett sätt att fastställa mannens maktposition i relation till kvinnan (SOU 2004:121, s. 41 - 42).

1998, strax efter dessa beslut i FN och EU, infördes den nya brottskategorin *grov kvinnofridskränkning* i den svenska lagstiftningen som ett sätt att motarbeta mäns våld mot kvinnor i nära relation. Genom denna lagstiftning önskade staten stärka det straffrättsliga skyddet för de kvinnor som på ett systematiskt sätt utsätts för fysisk- och psykisk skada och kränkning av en partner. Lagstiftningen skulle även framhäva allvarligheten i denna kategori av brott i nära relation. Brottskonstruktionen är unik eftersom den bedömer flera enskilda brottsliga handlingar som en helhet vilket medför att strafftotalen blir högre än vad varje enskilt brott för sig hade bedömts ha (Westfelt et. al 2019, s. 16).

Brottsbeskrivningen om *grov kvinnofridskränkning* återfinns i 4 kap. 4a§ 2 stycket i Brottsbalken och är en förlängning av brottet *grov fridskränkning* (SFS 1962:700). Brottsbeskrivningen följer enligt nedan:

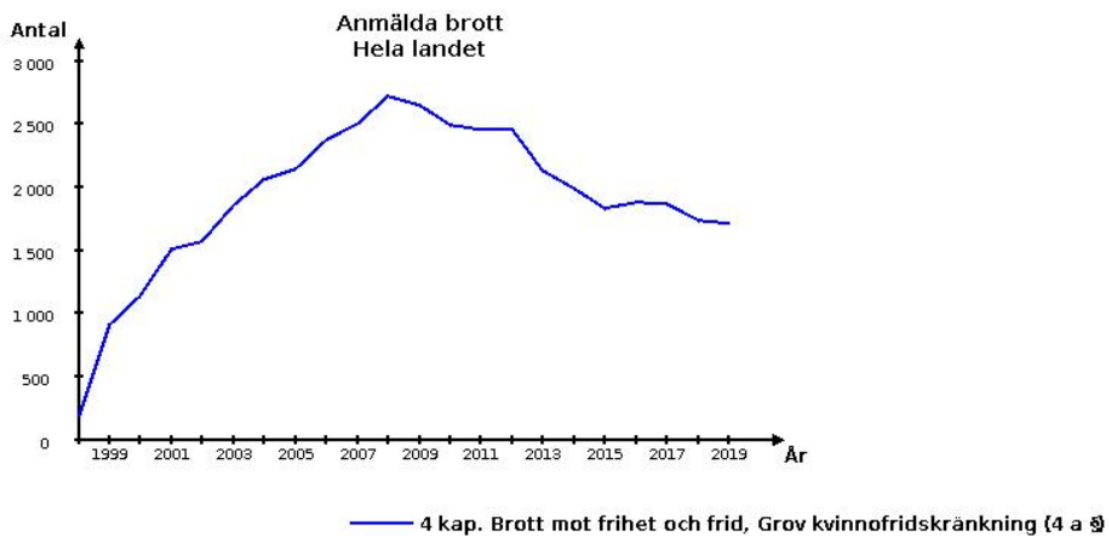
4 a § *Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för **grov fridskränkning** till fängelse i lägst nio månader och högst sex år.*

*2 st. Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för **grov kvinnofridskränkning** till samma straff. (SFS 1962:700).*

2.2 Förekomsten av grov kvinnofridskränkning

Från statistiken, figur 1, kring grov kvinnofridskränkning går det att utläsa att antalet anmälningar inom brottskategorin grov kvinnofridskränkning ökade under de första 10 åren som brottskategorin existerade och nådde sin topp under år 2008 med 2733 anmälningar. Efter 2008 har antalet anmälningar stadigt minskat och år 2019 låg antalet anmälningarna på 1718 fall vilket är det lägsta antalet sedan 2002. Vid brott såsom grov kvinnofridskränkning där offer och gärningsman har en relation till varandra måste det uppmärksammas att mörkertalet ofta är stort. Statistiken kring anmälda brott för denna brottskategori kan därför ge en missvisande bild kring den faktiska brottsligheten (Sporre & Standar 2006, s. 68, 71).

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) genomförde under 2019 en rapport där de ville undersöka vad som kan vara orsaken till att antalet anmälningar vid grov kvinnofridskränkning har minskat sedan 2008. De slutsatser som de kom fram till var att minskningen inte beror på varken att utsattheten hos kvinnor för våld i nära relation har minskat eller att anmälningsbenägenheten har förändrats på ett betydande sätt. Det som troligen har påverkat statistiken kring detta brott är förändrade registreringsrutiner där anmälningarna ofta har registrerats som underbrott, såsom misshandel i nära relation och olaga hot, istället för grov kvinnofridskränkning (Westfelt et. al 2019, s. 144).

Figur 1. Antalet anmälda brott vid grov kvinnofridskränkning i diagram mellan 1998 - 2019 från BRÅ.

2.3 Maskulinitet

I denna studie är begreppet maskulinitet centralt och det är därför viktigt att definiera det. I denna studie kommer jag analysera maskulinitetskonstruktionen för de enskilda männen i fallen och inte analysera den i relation till någon annan maskulinitetskonstruktion, därför kommer jag inte använda mig av begreppen underordnad- och hegemonisk maskulinitet eftersom dessa begrepp är konstruerade för att stå i relation till varandra och till femininiteter (Connell & Messerschmidt 2005, s. 832; Messerschmidt 1993, s. 82). Detta val har även tagits på grund av att hegemonisk maskulinitet har kritiserats i relation till mäns våld mot kvinnor i nära relation eftersom det är svårt att uttala sig om våld mot kvinnor i nära relation förstärker eller förminska hegemonin (Hearn 2012, ss. 594, 604). Istället kommer jag att använda begreppet maskulinitet men utgå från den definition som Messerschmidt (1993, s. 82) använder när han syftar på hegemonisk maskulinitet. Maskulinitet definieras därmed i denna studie enligt följande: den idealiserade formen av maskulinitet vid en given historisk och social tidpunkt. Centralt för att konstruera maskulinitet är auktoritet, kontroll, styrka, självständighet, aggression och kapacitet till våld (Isdal 2017, s. 204; Messerschmidt 1993, s. 82). Begreppet kommer att användas i denna studie till att analysera gärningsmannens agerande utifrån maskulinitets begreppet men utan att ställa det i relation till andra maskuliniteter och femininiteter.

2.4 Våld

Hur begreppet våld ska definieras och vilka handlingar som ingår görs olika vid olika situationer. För att kunna avgöra vilka situationer i de analyserade fallen som ska räknas som våld måste därför begreppet definieras. Messerschmidt (1993) utgår inte från någon specifik definition av våld i sin teori utan benämner det endast som våld. Denna studie kommer därför att utgå från den definition av våld i nära relation som World Health Organisation (WHO) har tagit fram:

“Intimate partner violence refers to any behaviour within an intimate relationship that causes physical, psychological or sexual harm to those in the relationship. Such behaviour includes:

- *Acts of physical aggression – such as slapping, hitting, kicking and beating.*
- *Psychological abuse – such as intimidation, constant belittling and humiliating.*
- *Forced intercourse and other forms of sexual coercion.*
- *Various controlling behaviours – such as isolating a person from their family and friends, monitoring their movements, and restricting their access to information or assistance.”* (Krug et al. 2002, s. 89) (min kursivering).

2.5 Tidigare forskning

Mäns våld mot kvinnor i nära relation har studerats i stor utsträckning och det har genomförts flertalet tidigare studier med olika typer av fokus. Steen (2003, ss. 117 - 120) beskriver det som att det pågår en *“kamp om tolkningsföreträdet som utmärker kunskapsområdet”* (min kursivering) eftersom forskare inom många olika discipliner såsom könsmakt, kultur, individinriktat och samhällsinriktat försöker ta fram olika förklaringar till mäns våld mot kvinnor i nära relation. Följande redogörs för de orsaksförklaringar som biologiskt perspektiv, socialt perspektiv och könsmaktsperspektiv har presenterat kring mäns våld mot kvinnor i nära relation. Därefter följer tidigare forskning inom maskulinitetsforskning vilket är det perspektiv inom vilken denna studie positioneras.

2.5.1 Biologiskt perspektiv

Inom de biologiska perspektiven utgår forskarna bland annat från tanken kring att våldet är orsakat av genetiska drivkrafter och sexuell avundsjuka inom mannen. Dessa genetiska

drivkrafter syftar till att han vill säkerhetsställa att hans partner endast är sexuellt aktiv med honom och inte attraherar eller letar efter andra män. Våldet tolkas utifrån detta som en “partner kvarhållande taktik” som ska säkerhetsställa att mannen får behålla sin partner och kan föra vidare sina gener (Cunningham et. al 1998, s. 1). Utgångspunkten är med andra ord ett Darwinistiskt perspektiv där det naturliga urvalet och kampen om att få föra vidare sina gener är orsaken till det manliga våldet mot kvinnliga partners (Nilsson & Lövkrona 2015, s. 72).

Detta är även något som forskare inom evolutionär psykologi baserar tankar kring aggression och val av partner på. Inom denna gren inom psykologin, som är influerad av Darwin och det biologiska perspektivet, argumenteras det för att sådant som aggression är ett resultat av evolutionära biologiska mekanismer. Orsaken till att vissa personer uppvisar mer aggressiva tendenser än andra är ett resultat av det genetiska arvet (Holt et. al 2015, s. 80, 619).

Det är även vanligt inom det biologiska perspektivet att göra kopplingar mellan hormonet testosteron och våldsamt beteende (Isdal 2017, s. 215; Nilsson & Lövkrona 2015, s. 73). Kopplingen mellan höga halter av testosteron och social aggression för att upprätthålla dominans finns bland många däggdjur, denna koppling är dock svag hos människor (Holt et. al 2015, s. 619).

2.5.2 Sociala teorier

Inom de sociala teorierna läggs stor vikt vid de förhållanden under vilka mannen har vuxit upp. Ett våldsamt beteende förklaras med att mannen har haft en olycklig barndom eller att han själv blev slagen som ung. Forskarna menar att det är på grund av det sociala arvet som mannen utövar våldet (Lundgren et. al 2001, s. 12; Nilsson & Lövkrona 2015, s. 75). Våldet kan även beskrivas utifrån att mannen är “avvikande” på grund av olika sociala förhållanden under vilka mannen lever. Dessa sociala förhållanden kan innebära sådant som fattigdom, alkoholproblem, sjukdom, arbetslöshet, med mera (Lundgren et. al 2001, s. 14; Nilsson & Lövkrona 2015, s. 75). Det är den sociala situationen under vilken mannen lever som leder till hans “avvikelse” från det normala och som driver honom till att vara våldsamt.

Inom sociala teorier ligger fokus även på social inlärning. Även inom detta perspektiv förklaras orsaken till våldet med problem under uppväxten. Det är när barn får bevittna

våldshandlingar under sin barndom, speciellt om våldshandlingarna resulterar i önskat resultat och utan att bemötas med negativa konsekvenser, som de kan ta efter detta och själva börja utöva våld (Cunningham et. al 1998, s. 2). På detta sätt är våldet att ses som ett inlärt beteende och bemötande i konfrontativa situationer. Stith et. al (2000, ss. 647 - 648) genomförde en metaanalys där de samlade 39 olika studier som behandlade detta ämne. Resultaten som de fick fram var att det finns en svag, men signifikant, relation mellan att uppleva våld under sin uppväxt och att agera våldsamt mot sin partner i en nära relation. Detta samband var starkare hos pojkar än hos flickor.

2.5.3 Könsmaktperspektiv

Könsmaktperspektiv har den grundläggande åsikten att genus eller kön och våra uppfattningar om vad som är maskulint och feminint är sociala konstruktioner. Det centrala inom denna forskning är därför just begreppen kön och genus och det är genom dessa begrepp som olika maktstrukturer i samhället kan undersökas och förstås (Lundberg & Werner 2016, s. 15 - 16).

Inom könsmaktperspektivet pratar forskare ofta om *genussystem*, detta begrepp innebär isärhållandet och den hierarkiska ordningen mellan manligt och kvinnligt. I denna hierarkiska ordning ses mannen som överordnad kvinnan (Lundberg & Werner 2016, s. 17).

Denna hierarki mellan mannen och kvinnan menar detta perspektiv är orsaken till mäns våld mot kvinnor. Våldet som männen utövar på sin kvinnliga partner ses som ett sätt för dessa män att uttrycka sin överordnade position samt att återskapa den, med andra ord är våldet ett sätt att upprätthålla hierarkin (Gottzén 2019, s. 131). Detta kan göras både genom fysiskt och psykiskt våld samt genom sexuella trakasserier och verbala kränkningar (Lundgren et. al 2001, s. 15).

2.5.4 Tidigare studier ur ett maskulinitetsperspektiv

Maskulinitetsperspektivet är utvecklat från feministiska- och könsmaktperspektiv och utgår från ett synsätt som ser alla handlingar som socialt konstruerade och konstruerande (Messerschmidt 1993, ss. 62 - 63, 83). Inom detta perspektiv undersöks och analyseras mäns handlingar, speciellt våldet, utifrån konstruktionen av maskulinitet. Det är konstruktionen av en "ideal" maskulinitet där tuffhet och dominans är centrala som ses som orsaken till mäns överrepresentation inom brott och grov brottslighet

(Messerschmidt 1993, s. 84; Nilsson & Lövkrona 2015, s. 80). Det är inom detta perspektiv som denna studie positioneras.

2001 genomfördes en studie kring våld i nära relation och maskulinitet där 33 män som har varit våldsamma mot sina partners blev intervjuade om sitt våld. De resultat som presenterades var bland annat att männen verbalt framhävde sin maskulinitet genom att beskriva sina egna våldshandlingar som mer seriösa än kvinnans samt använda ett annat språk när de pratade om kvinnornas våld jämfört med sitt eget våld (Anderson & Umberson 2001, s. 362). Bland annat beskrev männen det som att deras eget våld var rationellt, effektivt och explosivt medan de beskrev kvinnornas våld som hysteriskt, löjligt, trivialt och ineffektivt (Anderson & Umberson 2001, s. 363). Författarna lyfter ett exempel där mannen beskriver sin partner som hysterisk och hur han själv agerar lugnt och rationellt som använder våld för att få henne att sansa sig. Mannen beskriver även i intervjun hur hans beteende inte var våldsamt utan ett rationellt bemötande av partners överdrivna beteende (Anderson & Umberson 2001, s. 365).

De slutsatser som Anderson och Umberson (2001, ss. 374 - 375) kom fram till med sin studie var att männen använde våldet som ett sätt att fastställa en maskulinitet, speciellt i situationer där den maskulina positionen upplevdes som ifrågasatt eller ostadig. Resultaten visade även att våldet, och att lägga skulden till våldet på kvinnan, var ett effektivt sätt för männen att få kontroll över kvinnan. Dock visar det språk som männen använde i intervjuerna på att de inte alltid framhäver sin maskulinitet utan i relation till rättssystemet lyfter männen istället sin sårbarhet och kraftlöshet inför ett rättssystem som de menar endast finns till för kvinnor.

Jessie L. Krienert (2003) genomförde en kvantitativ studie kring maskulinitet, våld och socialt accepterade sätt att få utlopp för sin maskulinitet (till exempel genom att ha en fast anställning, vara en god försörjare eller andra socioekonomiska tillgångar). Studien utfördes genom strukturerade intervjuer med 704 nyligen dömda gärningsmän. Det som studien ville undersöka var om män med en högre nivå av traditionell maskulinitet oftare befann sig i våldsamma situationer samt om antalet accepterade sätt att få utlopp för sin maskulinitet hade någon signifikant påverkan på hur ofta männen befann sig i våldsamma situationer. Resultaten som Krienert fick fram genom denna studie var att traditionell maskulinitet och accepterade sätt att få utlopp för sin maskulinitet inte hade någon signifikant påverkan på hur ofta dessa män befann sig i en våldsam situation. Krienert

(2003) menar dock att detta inte innebär att maskulinitet inte har någon påverkan på sannolikheten att hamna i en våldsamt situation. Andra forskare har dock kommit fram till slutsatsen att tillgången till socioekonomiska resurser påverkar mäns våldsamt mot kvinnor eftersom det påverkar deras möjlighet att uppnå hegemonisk maskulinitet. Män med låga socioekonomiska tillgångar upplever oftare skam inför detta och kompenserar dessa skamkänslor och oförmåga att uppnå hegemonisk maskulinitet genom dominans och våld riktad mot den kvinna som de har en nära relation med (Jansson 2017, s. 9).

Denna studie positioneras inom maskulinitetsforskningen eftersom den utgår från liknande teoretiska perspektiv där konstruktionen av maskulinitet ses som centralt för mäns överrepresentation vid brottslighet och där brottsligheten, i detta fall våldet, analyseras utifrån den maskulina konstruktionen. Syftet med denna studie är att bidra med mer kunskap inom detta område. Tidigare studier har främst fokuserat på att genomföra intervjuer med män vilket kan medföra att dessa män har lyft fram förmildrande omständigheter eller undanhållit information från forskaren. Denna studie utgår istället från förundersökningsprotokoll där förhör med offer, gärningsman och vittnen ingår. Dessa uttalanden påverkas därmed inte av forskaren och kan inte ändras i efterhand. Uttalanden från offren och vittnen ger även möjlighet för sådant som gärningsmannen inte vill erkänna eller prata om att bli uppmärksammat i analysen.

3. Teori

Denna studie undersöker och analysera beskrivningarna och förklaringarna kring varför våld har uppstått i olika situationer samt hur gärningsmännen som har utövat våldet beskriver den våldsutsattas (kvinnans) roll i våldssituationen i dessa händelser. Fokus i denna analys är hur beskrivningarna kring våldet och kvinnans roll visar på konstruktionen av maskulinitet. För att kunna göra denna analys används Messerschmidts teori om maskulinitet och brott (1993) där han teoretiserar kring vilken roll som konstruktionen av maskulinitet har vid manlig brottslighet både allmänt och privat. Eftersom det är just relationen mellan konstruktionen av maskulinitet och orsaken till våldsbrott mot en kvinna i nära relation som denna studie undersöker är denna teori passande att använda eftersom den kan ge en förståelse för hur konstruktionen av maskulinitet kan kopplas till brottsliga ageranden. Vidare används West och

Zimmermans (1987) teori om att göra kön (doing gender) för att beskriva konstruktionen av både maskuliniteter och femininiteter.

3.1 Messerschmidts teori om maskulinitet och brott

Begreppet “doing gender” myntades av Zimmerman och West och beskrivs av dem som ett agerande som både män och kvinnor utövar genom vilken människor strävar efter att uttrycka sin maskulinitet eller femininitet. Vilka ageranden som anses vara uttryck för maskulinitet och femininitet avgörs av olika sociala uppfattningar, interaktioner och mikropolitiska aktiviteter (Zimmerman & West 1987, s. 126). “Doing gender” syftar med andra ord på uppfattningen om att människor framhäver sitt kön (gender) genom att utöva ageranden som socialt är kopplade och anses vara lämpliga till män (maskulinitet) eller kvinnor (femininitet). På detta sätt blir vårt kön (gender) en produkt av våra ageranden i interaktioner med andra. Zimmerman och West (1987, s. 126) menar även att doing gender inte är något som individen gör själv utan är något som sker i interaktioner med andra. *“In one sense, of course, it is individuals who “do” gender. But it is a situated doing, carried out in the virtual or real presence of others who are presumed to be oriented to its production.”*

Denna syn av maskulinitet och femininitet som något som människor själva konstruerar genom interaktioner och ageranden utgår Messerschmidt från i sin teori kring maskulinitet och brott. Messerschmidt (1993, s. 27) stannar dock inte där utan menar att det inte bara finns ett sätt att konstruera maskulinitet eller femininitet på och inte bara en typ av maskulinitet eller femininitet att konstruera. Trots att det finns flera olika sätt genom vilka kön kan konstrueras och flera olika maskuliniteter och femininiteter att konstruera så påverkas hur och vilka maskuliniteter och femininiteter som vi konstruerar av de rådande köns idealen samt vilka former som uppmuntras och tillåts av omgivningen (Messerschmidt 1993, s. 81). Om till exempel två pojkar uppfostras olika där den ena blir uppmuntrad till att visa känslor och vara öppen med vad han känner medan den andra får höra att “pojkar inte gråter” och att han måste vara tuff så kommer dessa pojkar att utveckla olika bilder och olika konstruktioner av maskulinitet. Utöver detta påverkar även den sociala maktposition och vilka resurser som finns tillgängliga hur maskuliniteten konstrueras, sådant som klass, ras och sexuell orientering har därför stor påverkan eftersom dessa faktorer ställer en man i en specifik maktrelation till andra män i samhället (Messerschmidt 1993, s. 81). Denna aspekt av skapandet av maskulinitet kommer dock

inte att beröras i denna studie eftersom information om dessa mäns sociala position inte framkommer i materialet. Det är dock bra att vara medveten om att sociala maktpositioner har en påverkan på konstruktionen av maskulinitet även i de analyserade fallen även om det inte berörs just i denna studie.

Messerschmidt (1993, ss. 81 - 82) definierar två olika typer av maskuliniteter; hegemonisk maskulinitet och underordnad maskulinitet. Hegemonisk maskulinitet definieras som den dominerande och idealiserade versionen av maskulinitet vid en viss historisk tidpunkt (En mer ingående redogörelse för detta begrepp finns under 3.1). Hegemoniska maskulinitet måste förstås i relation till andra underordnade maskuliniteter och till femininiteter eftersom det inte är något som bara sker utan är någon som konstrueras i interaktionen med andra (Messerschmidt 1993, s. 82). Konstruktionen av hegemonisk maskulinitet och underordnad maskulinitet är en reflektion av maktrelationerna i en specifik situation och måste därför omkonstrueras i varje ny situation. Denna situationsbundenhet innebär att en och samma man kan i ena situationen utöva hegemonisk maskulinitet medan i en annan situation utöva en underordnad maskulinitet (Messerschmidt 1993, s. 83).

Vid sin beskrivning av konstruktion av maskulinitet är Messerschmidt (1993, s. 25) dock tydligt med att aggressivitet inte är en "naturlig" del av maskulinitet. Han förkastar tanken om att mäns aggressivitet är naturlig och kallar denna utgångspunkt för fundamentalt fel eftersom aggressivitet, precis som icke-aggression, är socialt inlärt. Däremot menar han att som ett resultat av maktobalansen mellan könen har kontroll och auktoritet blivit definierande karaktärsdrag av konstruktionen av maskulinitet. Dessa maktskillnader har en signifikant påverkan på konstruktionen av maskulinitet och vilka brott som dessa män begår. (Messerschmidt 1993, s. 72)

Som det har framkommit ovan är maskulinitet något som konstrueras genom interaktioner och vilka resurser som finns tillgängliga i en viss situation påverkar den maskuliniteten som konstrueras. När det kommer till relationen mellan konstruktionen av maskulinitet och brottslighet menar Messerschmidt (1993, s. 84) att brottsligheten kan agera som en resurs genom vilken männen konstruerar sin manlighet och tar avstånd från femininitet. Detta bland annat på grund av att andra resurser saknas eller om mannen vill fastställa en viss typ av maskulinitet. Det är speciellt viktigt att framhäva sitt kön i situationer där ens maskulinitet kan bli ifrågasatt eller hotad och det är speciellt i dessa situationer som

brottslighet fungerar som en bra resurs för att konstruera sin maskulinitet. Messerschmidt (1993, s. 86) gör skillnad mellan allmänna och privata sociala situationer. De ageranden som sker öppet, till exempel i skolan eller på gatan, räknas som allmänna situationer och är där som allmänna maskuliniteter och brott konstrueras medan de ageranden som sker hemma eller inom ett företag räknas som privata situationer där privata maskuliniteter och brott konstrueras. Följande kommer vi endast att titta på privat konstruerade maskuliniteter och brott eftersom det för denna studie är hemmet som är den sociala situationen.

Messerschmidt (1993, ss. 144 - 145) menar att våld i nära relation är ett resultat av den ojämna maktfördelning mellan mannen och kvinnan där de patriarkala förväntningarna är att mannen innehar en medfödd rätt till auktoritet. Det är genom denna auktoritet, tillsammans med dominans, som mannen konstruerar sin patriarkala maskulinitet i hemmet. Genom denna syn kan våldet ses som ett sätt för mannen att påminna kvinnan om att det är han som har makten i förhållandet. Våldet kan även förstås som ett sätt för mannen att skydd sina rättigheter till bestämmanderätt när kvinnan inte agerar som han vill eller inte fullbordar sådana arbetsuppgifter som kan förväntas av hennes. Det kan bland annat handla om att hon inte lagar tillräckligt bra mat eller att hon inte lyder det mannen säger, med andra ord när hon inte agerar som en "bra fru". Arbete i hemmet och att hon ska agera som en "bra fru" är enligt Messerschmidt (1993, s. 146) ett symboliskt handlande som bekräftar mannens patriarkala maskulinitet och kvinnans femininitet och beskyddandet av detta blir därför ett sätt för män att hävda sin maskulinitet. Messerschmidt hänvisar bland annat till Frieze's studie där hon intervjuade män som misshandlat sina fruar och det hon upptäckte var att dessa män ansåg att det var deras rättighet, som man, att slå sin fru om hon inte lyder (Frieze's 1983, s. 553, se Messerschmidt 1993, s. 145).

Våldet i nära relation beror ofta på svartsjuka och känslor av äganderätt eller på att mannen uppfattar det som att kvinnan ifrågasätter hans auktoritet och därigenom ifrågasätter hennes underordnade position. Mannen kan uppleva det som hans rätt att straffa sin fru och försvara sin maktposition (Messerschmidt 1993, s. 145). Oro inför otrogenhet kan även leda till våld eftersom detta skulle innebära att kvinnan bedömer en annan man som mer manlig är den hon har, detta ses som ett potentiellt ifrågasättande av mannens maskulinitet. Genom våld och isolering från andra rekonstruerar mannen i

denna situation sin maskulinitet och säkerhetsställer att hans fru inte är otrogen (Messerschmidt 1993, s. 147).

Det tydliga mönster i Messerschmidts teori som kommer fram är att det är i situationer där mannens auktoritet och dominans, och därigenom hans maskulinitet, ifrågasätts som mannen är mest benägen att ta till våld mot den kvinna som han är i en nära relation med. Det som Messerschmidt (1993, s. 148) även lyfter fram är att våld i nära relation oftare sker i förhållanden där mannen är arbetslös eller arbetar deltid än i förhållanden där mannen arbetar heltid. Detta kan förklaras genom att mannen befinner sig i en situation där han har få resurser genom vilka han kan uttrycka sin maskulinitet. Våldet blir ett sätt för dessa män att konstruera en maskulinitet där kontroll i hemmet är det centrala (Messerschmidt 1993, s. 149).

3.2 Styrkor och svagheter med teorin

Styrkorna med den valda teorin är att den ger mig verktyg genom vilka jag kan analysera och tolka relationen mellan konstruktionen av maskulinitet och våld i nära relation i de fall som används i materialet. Genom att Messerschmidt själv har teoretiserat kring hur män kan skapa sin maskulinitet genom våld i nära relation kan jag ta fram mönster att söka efter i materialet samt göra egna tolkningar med avstamp i hans teori.

Svagheten med den valda teorin är att den endast uppmärksammar konstruktionen av maskulinitet som potentiell orsak till våldet istället för att ta flera olika potentiella förklaringar till våldet i beaktning. Detta påverkar dock inte denna studie med tanke på de begränsningar som finns i materialet. Potentiella förklaringar som kan återfinnas i till exempel det socioekonomiska eller biologiska är inte möjliga att få fram i det valda materialet och en teori som hade tagit dessa aspekter i beaktning hade därför inte kunnat användas i denna studie.

4. Metod

Studien genomfördes med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys av förundersökningsprotokoll (FUP). Studien gjordes på sju FUP:ar gällande grov kvinnofridskränkning från tingsrätterna i Helsingborg, Borås, Gävle och Gällivare som varierade i längd mellan 53 - 624 sidor. Denna studie gjorde inga bedömningar kring juridiken i domarna, vilken part som var mest trovärdig, om det fanns oklarheter i

bevisningen eller liknande frågor. Studiens fokus ligger istället vid beskrivningarna kring orsaken till våldet och hur gärningsmannen beskriver den våldsutsatta kvinnans roll i våldet för att sedan analysera detta ur ett maskulinitetsperspektiv.

4.1 Metodval

För denna studie var metodvalet en kvalitativ innehållsanalys. Denna metod valdes för att på ett systematiskt sätt beskriva textinnehållet som återfinns i fallen ur ett maskulinitetsperspektiv (Boréus & Bergström 2012, s. 50).

Textanalyser genomförs av flera olika anledningar eftersom de bland annat påverkar och påverkas av samhällets föreställningar samt för att utröna mönster och teman i texter. Texter kan även säga något om förhållanden mellan grupper och hjälpa oss studera uttryck för olika föreställningar, åsikter och relationer (Boréus 2015, ss. 157 - 158). I denna studie var det föreställningar och situationsbeskrivningar som studerades för att utröna potentiella mönster eller teman. Genom denna textanalys var det uttrycken kring varför våldet har begåtts som framkommer under förhören med offer, gärningsman och vittnen som var i fokus.

Materialet som användes i studien var förundersökningsprotokoll (FUP) och domar. Förundersökningsprotokoll består av det som framkommer under en förundersökning och som är av vikt för ett åtal och är grunden till huvudförhandlingen i domstol (Polisen, 2020). Detta är till exempel förhör med gärningsman, offer och vittnen, bildbevisning, sjukjournaler, sms-konversationer med mera. Vid studiens inledning var tanken att både FUP:arna och domarna skulle användas som analysmaterial men efter arbetets gång beslöts det att endast FUP:arna skulle användas till detta eftersom domarna endast innehöll en sammanfattning av det som framkom i FUP:arna samt domslut. Längden på FUP:arna varierade beroende på mängden information som framkom under förundersökningen. Domarna i denna studie användes till att säkerhetsställa att männen i fallen bedömdes vara skyldiga till brotten av domstolen.

Materialets genre var förundersökningsprotokoll. En texts genre kan på olika sätt påverka textinnehållet och en forskare bör ha en förståelse för detta (Boréus 2015, s. 159; Boréus & Bergström 2012, s. 55). Till exempel gick det att förutsätta att gärningsmannen i många av situationerna endast nekade till brott. Detta eftersom det var i gärningsmannens intresse att inte bli dömd till brottet. Resultaten av detta var att det oftast saknades

förstahandsinformation kring varför mannen begick våldshandlingarna och större delen av analysen baserades därmed på det som offer och vittnen sade om de handlingar som begicks. På grund av detta användes endast domar där gärningsmannen fälldes för grov kvinnofridskränkning i analysen. Eftersom männen i dessa fall bedömdes av domstolen att vara skyldiga till de våldshandlingar som offret anmälde dem för utgick denna studie från att de beskrivningar som framkom är sanna, eller åtminstone har vad domstolen bedömt som en hög grad av sannolikhet. Utöver detta var det en fördel med materialet eftersom informationen som framkom inte påverkades av forskaren eller studiesituationen.

Nackdelen med metodvalet var att inga specifika frågor kunde ställas till parterna kring varför våldet uppstod eller deras tankar kring händelserna. Istället behövde jag fullt ut utgå från de uttalanden som framgick i FUP:arna vilket i vissa fall var bristfälligt i jämförelse med den information som till exempel en intervju kunde ha gett. Om en intervjustudie användes istället kunde jag ha fått mer detaljerade och djupare uttalanden kring parternas tankar under och efter händelserna (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015, s. 53). Metodvalet gav dock fördelar vad gäller de uttalanden som analyserades. I intervjuer kan personer ändra sig, glömma bort eller undanhålla information men de uttalanden som denna studie analyserade går inte att ändra på eftersom de är nedtecknade i FUP:arna. Eftersom både offer och vittnen fick uttala sig om våldssituationerna kunde även information som gärningsmannen annars kunde undanhålla eller ändra på komma fram vilket bidrog till analysen. Materialet gav även unik information kring hur gärningsmannen förklarade och rationaliserade sitt handlande utifrån vad han trodde kunde gynna honom i förhörssituationen.

4.2 Analyismetod

Analysen påbörjades med att fallen lästes igenom flera gånger och uttryck som förklarade våldet och orsakerna till våldet samt förklaringar kring hur relationen såg ut som fanns i förhören med offer, gärningsman och vittnen plockades ur. Efter detta skapades ett enklare kodschema och materialet kodades (Boréus & Bergström 2012, ss. 54 - 55; Rennstam & Wästerfors 2015, s. 224). Kodningen utgick från att beroende på om uttalanden som framkom i materialet gav uttryck för något av följande tre teman, *arbetsituationen för mannen och kvinnan*, *orsak till våldet* och *representation av kvinnans roll i våldet*, tilldelades uttalandet en viss färg, *blå*, *grön* eller *orange*. Färgerna

representerar de olika teman enligt följande: *arbetsituationen för mannen och kvinnan (blå)*, *orsak till våldet (grön)* och *representation av kvinnans roll i våldet (orange)*. Dessa teman valdes för att underlätta bearbetandet av materialet utifrån de frågeställningar som studien har. Uttalanden som passade in i flera teman tilldelades färgerna för alla de teman som de passade in i.

Det sista steget var sedan att organisera upp och sortera de färgkodade uttalanden. Här konkretiserades förklaringarna och uttrycken som parterna använde ned till deras kärnmening. Detta gjordes för att förenkla jämförelsen mellan de olika fallen. Sedan satte själva jämförelsen mellan fallen igång för att avgöra om det fanns några gemensamma faktorer och utifrån detta började mönster utformas av det som framkom i materialet.

4.3 Urval

Vid urvalet av vilka FUP:ar och domar som skulle vara med i analysen ville jag ha en stor spridning över hela Sverige, utöver detta genomfördes även ett slumpmässigt urval genom ett flerstegsurval (Trost 2012, s. 36). På detta sätt försökte jag att öka studiens trovärdighet och generaliserbarhet.

Det slumpmässiga urvalet av vilka tingsrätter som kontaktades för begäran om att få ut FUP:ar och domar skedde enligt följande. Först delades alla tingsrätter i Sverige upp i fyra geografiska områden. Södra Sverige (Blekinge, Eksjö, Gotland, Halmstad, Helsingborg, Hässleholm, Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Lund, Malmö, Varberg, Växjö och Ystad), Göteborg-/Stockholmsområdet (Alingsås, Attunda, Borås, Eskilstuna, Göteborg, Linköping, Norrköping, Norrtälje, Nyköping, Skaraborg, Solna, Stockholm, Södertälje, Södertörn, Uddevalla, Uppsala, Vänersborg, Värmland, Västmanland och Örebro), Mellersta Sverige (Falun, Gävle, Hudiksvall, Mora, Nacka, Sundsvall, Ångermanland och Östersund) samt Norra Sverige (Gällivare, Haparanda, Luleå, Lycksele, Skellefteå och Umeå) (Sveriges domstolar 2020). Sedan gjordes ett slumpmässigt urval ur varje geografiskt område med hjälp av en hemsida för att plocka fram en slumpmässigt vald tingsrätt att kontakta ur varje geografiskt område (Fern3 2020).

De tingsrätter som blev utvalda var Helsingborg, Borås, Gävle och Gällivare. Dessa fyra tingsrätter kontaktades med en begäran om att få ut två förundersökningsprotokoll med tillhörande domar gällande grov kvinnofridskränkning (Se Bilaga). På detta sätt försökte

jag säkerhetsställa att de FUP:ar och domar som granskades kan representera, om än på ett litet plan, FUP:ar och domar från hela Sverige vid denna typ av brott.

Jag fick ut sju FUP:ar och domar av åtta efterfrågade på grund av att Gällivare tingsrätt endast hade ett fall av grov kvinnofridskränkning under de senaste fem åren och som fanns tillgänglig elektroniskt.

4.4 Generaliserbarhet och trovärdighet

Resultatet i denna studie går inte att generalisera till alla fall av grov kvinnofridskränkning i Sverige eller utomlands eftersom materialet endast består av 7 FUP:ar och domar. Syftet med studien är dock inte att generalisera utan att skapa en uppfattning kring de beskrivningar vid bland annat våldet som framkommer i förhören. För att öka generaliserbarheten utfördes dock ett slumpmässigt urval genom flerstegsurval från Sveriges tingsrätter utifrån fyra geografiska områden. Detta för att säkerhetsställa att de förundersökningar och domar som analyserades kommer från olika delar av Sverige. Det finns därför en förutsättning för att kunna uttala sig om att de mönster som framkommer existerar över hela Sverige och inte endast är en förekomst i en specifik del av landet. För att öka generaliserbarheten hade studiens resultat även kunnat jämföras med andra liknande studier eller andra liknande fall för att se om resultaten stämmer överens mellan dem (Svensson & Ahrne 2015, s. 27).

Trovärdighet i en kvalitativ studie kan främst uppnås på tre olika sätt; transparens, triangulering och återkoppling till fältet (Svensson & Ahrne 2015, s. 25). I denna studie, med begränsad tid, ansåg jag att hålla en hög transparens var det bästa alternativet för att öka studiens trovärdighet. Genom hela uppsatsen försökte jag därför att hålla en hög transparens kring mina metodval och mitt tillvägagångssätt för att öka studiens trovärdighet. Detta underlättar även vid potentiell upprepning av studien.

4.5 Etik

I denna studie blev det svårt att veta hur bedömningen kring de etiska kraven information och samtycke skulle göras. De individer vars historia och uttalanden framkommer i de FUP:ar och domar som jag analyserade har inte blivit kontaktade och informerades om att analysen kommer genomföras eller getts chansen att tacka nej till deltagande (Vetenskapsrådet 2002, s. 7; 9). Däremot är de handlingar som analyserades offentliga

handlingar som är tillgängliga för alla medborgare att ta del av. Om handlingarna hade tilldelats sekretess hade jag inte kommit åt dem utan parternas direkta samtycke enligt 10 kap. 1 § Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) (SFS 2009:400). Eftersom det inte är individerna i sig som analyserades utan de uttryck och det innehåll som fanns i materialet ansåg jag att det faktum att handlingarna var offentliga vägde tyngre än att individerna inte hade blivit kontaktade och informerades om studien.

Konfidentialitetskravet handlar om att garantera deltagarnas konfidentialitet och att information om dessa personer inte kommer spridas (Vetenskapsrådet 2002, s. 12). Kravet om konfidentialitet uppnåddes genom att benämna offer, gärningsman och vittnen utifrån dessa titlar samt det fallnummer som de tillhör (till exempel Gärningsman 1, Gärningsman 2 och så vidare). Genom dessa benämningar anonymiserades fallen och de personer som är parter i fallen. Jag delgav inte heller vilka fall det är som användes till analysen eftersom detta hade gjort anonymiseringen av parterna omöjlig. Även nyttjandekravet uppfylldes i denna studie eftersom det material som begärdes ut endast användes till denna studie. Efter studiens avslutning raderades allt material från mina enheter (Vetenskapsrådet 2002, s. 14).

5. Resultat

Denna del består av en kort individuell sammanfattning av de sju fallen följt av en analys av de teman som framträdde under materialbearbetningen i relation till den valda teoretiska ansats och tidigare forskning.

5.1 Fallsammanfattningar

Fall 1:

Gärningsman (GM1) och offer (O1) träffades och var ett par mellan 2012 och 2019. GM1 flyttade till Sverige 2015 och 2016 föddes deras gemensamma barn. GM1 har varit arbetslös eller haft tillfälliga anställningar under tiden som de har varit tillsammans medan O1 har arbetat.

Förhållandet har kantats av bråk och O1 har utsatts både för misshandel, upprepade kränkningar och hot. Det är främst när O1 har tagit upp att hon vill skiljas som GM1 har blivit aggressiv men även vid bråk gällande ekonomin. O1 uttrycker det som att *han gör såhär för att det har blivit en vana för honom att han kan bete sig som han vill mot henne.*

O1 vill dock under hela utredningen framhäva att GM1 är en god far, det är bara i relationen med henne som han inte är god. Det är på grund av deras gemensamma barn som O1 har stannat hos honom, hon har försökt att hålla ihop familjen.

Fall 2:

Gärningsmannen (GM2) och offret (O1) träffades 2015 och flyttade ihop på en gård senare samma år. På gården har de hästar som de båda tar hand om och som O1 rider. GM2 är arbetslös och brukar både alkohol, narkotika och anabola steroider, O1 arbetar och är den som främst tar hand om gården och hästarna.

GM2 har sedan strax efter att de köpt gården utsatt O2 för misshandel, kränkningar och hot. GM2 har ett kontrollbehov och uppvisar oftast aggressivitet nära han misstänker att O2 är otrogen, vid påverkan/berusning eller när han upplever att O2 inte visar honom respekt. O2 lägger mycket av skammen på sig själv, *Slaget gjorde ont och O2 blev ledsen och skamsen för att hon fått GM2 att göra som han gjorde.*

Fall 3:

Gärningsman (GM3) och offer (O3) träffades 2014 och de flyttade ihop strax efter detta. GM3 har arbetat under förhållandet medan O3 mestadels var arbetslös under förhållandet. Båda brukade alkohol och drack ofta till berusning. O3 har en vuxen son sedan en tidigare relation.

O3 har utsatts för kontrollerande beteende, GM3 går igenom hennes telefon och sociala medier, samt misshandel och hot av GM3. Bråken har främst uppstått under berusning när, enligt O3, GM3s svartsjuka blir som värst. Bråk uppstår även ofta på grund av ekonomin eller att O3 inte gör som GM3 säger. Ett vittne uppger att *O3 är rädd för honom (GM3) och han vet om det.*

Fall 4:

Gärningsman (GM4) och offer (O4) träffades 2016 och köpte en gemensam gård 2018 där de har hästar. GM4 har ett arbete medan O4 är arbetslös. GM4 brukar anabola steroider.

Han anser att det är ok att han betalar för deras boende och hästar så länge som O4 inte "motarbetar" honom. Aggressivitet uppstår ofta när GM4 upplever att O4 inte gör som han säger eller gör fel och han utsätter henne både för misshandel, kränkningar och hot.

GM4 har ett kontrollbehov och skyller sina handlingar på O4 eftersom han tycker att hon provocerar honom. O4 har stannat i förhållandet för att hon är rädd för att GM4 annars ska ge sig på hästarna. GM4 *påstå att han inte slår henne. Att det inte är misshandel. Han bara knuffar henne.*

Fall 5:

Gärningsman (GM5) och offer (O5) träffades 2016 och fick 2017 ett gemensamt barn. GM5 är arbetslös och brukar narkotika. O5 arbetssituation framkommer inte men det är hon som tar hand om hemmet, deras barn och GM5.

GM5 misshandlar och kränker O5 ofta och försöker spela av sitt handlande som att han "skämtar". Han har ett kontrollbehov och blir aggressiv när O5 säger att hon vill skiljas eller om maten inte är klar när han är hungrig. O5 försöker ursäkta hans beteende och säger att *Han förstår inte vad han gör mot mig.*

Fall 6:

Gärningsmannen (GM6) och offret (O6) var ett par mellan 2004 och 2017. Strax efter att de gift sig 2006 började GM6 bli aggressiv och våldsam. De fick 2016 ett gemensamt barn. GM6 studerar medan O6 arbetar och förväntas göra allt i hemmet.

GM6 utsätter O6 för misshandel, hot och kränkningar. Han blir ofta aggressiv när han tycker att hon har gjort fel och våldet ser han som ett "straff". Han har ett kontrollbehov och vill kontrollera när hon kommer hem, vad hon äter, med mera. GM6 använder även det gemensamma barnet som ett hot (att han kommer ta barnet ifrån O6) för att hon ska lyda honom. O6 tog länge på sig skulden till hans agerande men lämnade honom till slut för deras barns skull.

Fall 7:

Gärningsman (GM7) och offer (O7) träffades 2014 fram till 2017. O7 arbetade under relationen medan GM7 endast hade tillfälliga anställningar. GM7 brukar alkohol och droger och O7 brukar alkohol. I denna relation har båda utövat våld mot varandra.

Bråken sker främst när en eller båda parterna är berusade eller påverkade. Det är båda parter som startar bråken och det sker oftast på grund av svartsjuka, lögn och brist på tillit. O7 var mer aktiv i våldet i början av relationen men blev med tiden mer passiv. O7

känner skuld över att båda har varit våldsamma. GM7 erkänner grov kvinnofridskränkning vid ett tidigt förhör men tar i senare förhör tillbaka detta.

5.2 Analys

Resultaten presenteras utifrån de teman som användes vid kodningen av materialet. De mönster som analyseras nedan har, om inget annat nämns, förekommit i fyra eller fler av fallen. Även svagare mönster som förekommer i tre av fallen kan komma att nämnas.

5.2.1 Arbetssituationen för mannen och kvinnan

Det framkommer ett tydligt mönster i analysen av arbetssituationen för mannen och kvinnan. I fyra av fallen arbetar offret (kvinnan) medan gärningsmannen (mannen) är arbetslös, i två av fallen arbetar gärningsmannen och offret är arbetslös och i ett av fallen är gärningsmannen arbetslös men offrets arbetsförhållande framgår inte. Totalt har 4/6 offer (exklusive ett offer som har okänt arbetsförhållande) ett arbete medan 2/7 gärningsmän har ett arbete.

Messerschmidt (1993, s. 148) uppmärksammar att mäns arbetslöshet är en vanlig orsak till att våld i nära relation uppstår. Han menar att dessa män befinner sig i en situation där de har ett begränsat antal resurser genom vilka de kan konstruera sin maskulinitet. Våldet, eller annan brottslighet, blir i situationer där det är brist på andra resurser den tillgängliga resurs som männen använder sig av (Messerschmidt 1993, ss. 84, 149). Messerschmidt (1993, s. 149) menar även att det centrala i denna konstruktion av maskulinitet är kontroll i hemmet vilket enklast uppnås genom våld. Detta stämmer överens med de mönster som framkommit av analysen där majoriteten av männen är arbetslösa medan majoriteten av kvinnorna har ett arbete. När männen inte har något arbete genom vilket de kan konstruera sin maskulinitet, och eftersom de befinner sig i en beroendeställning till kvinnan som försörjer familjen, är det möjligt att dessa män upplever en avsaknad av maskulinitet och kontroll i sitt liv. Våldet blir i denna situation en resurs genom vilken dessa män kan konstruera en maskulinitet och återskapa kontroll i sitt liv.

Det skulle även kunna förklaras genom att männen som befinner sig i en arbetslös situation saknar möjligheten till att konstruera sin maskulinitet genom uppvisandet av att vara en god familjefar som försörjer familjen (Messerschmidt 1993, ss. 67, 70). Att inte kunna inneha positionen som en god familjefar som kan försörja familjen sätter dessa

män i en situation där deras maskulina position i familjen kan ifrågasättas och en känsla av skam kan uppstå inför detta (Jansson 2017, s. 9; Messerschmidt 1993, s. 84; Wood 2004, s. 563). Detta skulle kunna medföra att relationen mellan mannen och kvinnan blir mer jämlik alternativt att mannen hamnar i en underordnad position till kvinnan. Våldet kan i denna situation vara en effektiv resurs genom vilken mannen kan återfå en auktoritär position och återställa sin maskulinitet samt undkomma den upplevda skammen.

Som framkommer av de analyserade fallen kan inte arbetslöshet och en avsaknad av att kunna konstruera sin maskulinitet genom att vara en god försörjare förklara allt våld i nära relation eftersom två av dessa män hade ett arbete men ändå utövade våld i hemmet. Att det inte finns något orsaksförhållande mellan arbetslöshet (andra accepterade sätt att få utlopp för sin maskulinitet) och våldsamt visades även i Krienerts studie (Krienert 2003). Däremot är arbetslöshet en bidragande faktor till våld i nära relation.

5.2.2 Orsaker till våldet

Vid analysen av orsaken till våldet uppmärksammades tre tydliga faktorer i fallen. Dessa var kontrollbehov, svartsjuka och bestämmanderätt.

Kontrollbehov

Kontrollbehovet handlade i de flesta fallen om att mannen hade ett kontrollbehov över kvinnan vilket tog sitt uttryck i bland annat att han ville gå igenom hennes telefon och sociala medier, att han kontrollerar vad hon får äta, att han kontrollerar när hon får använda bilen eller att han skulle ha koll på när hon kommer hem från arbetet. Om mannen upplevde att han förlorade kontroll över kvinnan blev han våldsam och misshandlade eller hotade henne.

Att skapa kontroll genom våld är, enligt Isdal (2017, s. 155), ett sätt att bemästra och motarbeta vanmakt. Kontroll som orsak till våldet skulle kunna förklaras som att dessa män befinner sig i en position där de upplever maktlöshet vilket inte passar in i en ideal maskulinitet. För att bli av med känslan av maktlöshet och återupprätta sin maskulina konstruktion använder männen våldet som en resurs för att uppnå kontroll och makt (Messerschmidt 1993, s. 72). Som Isdal uttrycker det "*Avsikten med våld är vanligtvis inte att skada utan snarare att uppnå egen dominans...*" (Isdal 2017, s. 90). Detta är även något som Nationellt Centrum för Kvinnofrid beskriver, de beskriver att våldet används för att etablera makt och kontroll i relationen (NCK 2020). Det är alltså inte att skada

kvinnan som är själva fokuset utan att återskapa mannens dominans och kontroll i relationen och därigenom hans maskulina identitet.

Utifrån Messerschmidts teori kan kontrollbehovet även förstås som ett resultat av att mannen befinner sig i en situation där hans maskulinitet kan bli ifrågasatt. Mannen kan uppleva att han har lite kontroll över sitt liv och eftersom kontroll är centralt för konstruktionen av maskulinitet innebär detta att hans maskulina identitet kan ifrågasättas. Att återfå kontroll och dominans blir i denna situation viktigt för mannen för att kunna återskapa och vidmakthålla sin maskulina identitet (Messerschmidt 1993, s. 84). Messerschmidt (1993, s. 84) menar att män ofta, i situationer där deras maskulinitet kan ifrågasättas, vänder sig till brottslighet och våld för att genom detta vidmakthålla sin maskulinitet. Att männen i de analyserade fallen vänder sig till våldet för att återfå kontroll kan speciellt förstås eftersom många av männen är arbetslösa, och därmed saknar andra resurser, samt eftersom våldet är ett effektivt sätt för att få makt och därigenom kontroll (Isdal 2017, s. 94).

Svartsjuka

Svartsjuka var vanligt förekommande i fallen som analyserades. Det framkom att männen ofta anklagade offren för att vara otrogna eller förbjöd dem från att prata och umgås med andra män. I ett av fallen förbjöd mannen till och med offret att prata med manliga kollegor på grund av svartsjuka. Vid många av fallen beskriver offren hur svartsjukan blir mer intensiv under berusning eller påverkan och det är ofta vid dessa tillfällen som gärningsmännen blir våldsamma.

Svartsjuka är en vanlig anledning till våld i nära relation och inom flera studier har det funnits en tydlig koppling mellan svartsjukan och våldet (Cunningham et. al 1998, s. 5; Messerschmidt 1993, s. 145; Mullen 1996, s. 199). Utifrån ett maskulinitetsperspektiv kan detta förklaras med att svartsjukan eller oron inför att ens partner är otrogen med en annan man kan leda till känslor av hjälplöshet och vanmakt vilka ses som omanliga känslor (Mullen 1996, s. 201). Samtidigt kan en potentiell otrohet även ses som ett angrepp mot mannens identitet, våldet blir i denna situation den resurs genom vilken männen enklast kan återfå sin maskulina status och försvara sin identitet.

Messerschmidt (1993, s. 147) menar att svartsjukan beror på att mannen är orolig för att kvinnan ska vara otrogen mot honom eftersom detta skulle innebära att hon har bedömt

en annan man som manligare än honom. För att bli av med oron av att ses som icke-manlig av sin partner och se till att hans fru/sambo inte är otrogen använder sig mannen av våld och isolering för att kunna ha koll på henne samtidigt som han vidmakthåller sin makt och maskulinitet. Detta stämmer överens med den information som framkommer i fallen där männen visar stor oro inför att deras fru/sambo är otrogna. Genom att kontrollera vem kvinnorna får eller inte får prata med försöker mannen skapa en situation där han kan vara säker på att hon inte är otrogen. Genom att agera våldsamt i relationen vid misstankar om otrohet avskräcker han henne från att faktiskt vara otrogen samtidigt som han försvarar sin maskulina identitet om misstankarna skulle stämma.

Vid tre av fallen blev männen speciellt våldsamma när kvinnan uttryckte att hon ville skiljas/göra slut. Även detta kan förstås utifrån uppfattningen om att kvinnan bedömer mannen som omanlig och därför vill lämna honom. Om hon skulle välja att lämna honom skulle det därmed kunna tolkas som ett angrepp mot hans maskulina identitet. Våldet blir, i mannens ögon, en accepterad reaktion genom vilken han kan beskydda sin heder och identitet från kvinnans "angrepp".

Bestämmanderätt

Den sista orsaken till våld som tydligt framkommer i analysen av fallen är bestämmanderätt. Det handlar här om att männen i de flesta av fallen upplever att de har bestämmanderätt i förhållandet och när kvinnan ifrågasätter denna bestämmanderätt blir mannen våldsam. Det handlar främst om att kvinnan ska lyda mannen, att hon ska göra som han säger och att hon inte ska "motarbete" honom. Ett mönster som framkommer i tre av fallen är även att gärningsmannen uttrycker att offret ska vara tyst. "Att vara tyst" representerar i dessa tre fall att mannen vill att hon ska lyda honom, att hon inte ska provocera honom samt att hon inte ska ha en attityd mot honom. Uttryck om att hon ska vara tyst är med andra ord en förlängning av mannens upplevelse om bestämmanderätt.

Männens uppfattning om att de har rätten att bestämma uppvisar den patriarkala förväntningen att mannen har rätt till att ha auktoritet i förhållandet (Messerschmidt 1993, s. 144; Wood 2004, s. 568). Utifrån dessa förväntningar ska mannen ha en naturlig rätt till att vara familjens överhuvud, det är han som ska ha auktoriteten och makten i hemmet. Kopplingen mellan maskulinitet och auktoritet återfinns även i Jawara & Stiernstedts uppsats där de intervjuade unga män om vad de anser är ideala manliga egenskaper. Dessa unga män uttrycker just att förmågan att inneha auktoritet påvisar maskulinitet (Jawara &

Stiernstedt 2012, s. 28). Våldet, till följd av att kvinnan har ifrågasatt mannens auktoritet, blir ett sätt för männen att skydda sin rättighet till auktoritet och bestämmanderätt i hemmet och därmed skydda sin maskulina identitet (Messerschmidt 1993, s. 145; Wood 2004, s. 562). Om kvinnan inte lyder honom och erkänner hans naturliga rätt till auktoritet som man måste han "straffa" henne och återinföra sin makt i förhållandet.

Som en förlängning på detta har studier även visat att män ofta upplever det som acceptabelt att slå en tjej om hon agerar provocerande och inte visar respekt (Gottzén & Korkmaz 2013, ss. 8, 21). När kvinnan i relationen "provocerar" handlar det i fallen om att hon inte lyder gärningsmannen eller ifrågasätter hans auktoritet. En av gärningsmännen i fallen beskriver det som att hans fru provocerar honom genom att inte följa de regler i hemmet som han har satt upp. Det kan handla om att maten inte är färdig vid den tidpunkt som han har sagt att den ska vara färdig eller om hon inte lyssnar på honom. Genom att bryta mot de regler som han har satt upp ifrågasätts hans auktoritet i hemmet och därmed hans maskulinitet. Våldet blir i situationen en resurs genom vilken gärningsmannen upprätthåller makten, auktoriteten och sin maskulinitet när den blir ifrågasatt (Isdal 2017, s. 71; Messerschmidt 1993, s. 146; Wood 2004, s. 562).

5.2.3 Gärningsmannens representation av kvinnans roll i våldet

En man som utövar våld mot sin partner uppfattas inte av samhället som ett maskulint ideal, det är fel att vara en kvinnomisshandlare (Gottzén 2019, s. 136). Ändå, som vi har sett ovan, används våldet i många situationer för att upprätthålla just en maskulin identitet. Om mannen legitimerar våldet genom att lägga över skulden på kvinna framkommer dock att männen kan bevara sin maskulina identitet trots att det är känt att han är våldsam mot sin fru/sambo. Våldet blir istället en resurs genom vilken mannen har försvarat sina rättigheter och sin identitet från de kränkningar och provokationer som kvinnan har utsatt honom för (Nilsson & Lövkrona 2015, s. 86).

Denna överflyttning av skulden på kvinnan och framställningen av det egna våldet som rimligt, logiskt och legitimt syns i flera av fallen. Gärningsmannen beskriver det ofta som att kvinnan har provocerat honom vilket har drivit honom till våldet, att det är hon som är aggressiv eller att hon är psykiskt sjuk vilket är påfrestande för honom. Dessa tre förklaringar från gärningsmannens sida är de vanligast förekommande i fallen förutom att påstå att hon hittar på allt. I sex av sju fall finns någon typ av skuldbeläggning på offret från gärningsmannens sida. Genom denna skuldbeläggning skapar gärningsmannen ett

narrativ inom vilket hans våldsutövning tolkas som legitimt och rätt, om hon provocerar honom måste han få försvara sig (Gottzén & Korkmaz 2013, ss. 8, 21; Wood 2004, s. 564).

Att gärningsmännen målar upp en bild av det egna våldet som rationellt och legitimt framkommer även i Anderson & Umbersons studie kring hur män beskriver sitt våld. En av männen, Phil, beskriver till exempel hur han bemöter sin partners "överdrivna beteende" med ett rationellt våld för att lugna ner henne (Anderson och Umberson 2001, s. 365). Våldet blir legitimt eftersom det tvingas fram av en "hysterisk" partner där mannen måste använda våld för att bevara husfriden (Gottzén 2019, s. 139). Genom uttalanden som detta läggs skulden hos kvinnans överdrivna beteende och mannen målar upp sig själv som hjälten som, genom våld, lugnar ned situationen. På detta sätt kan gärningsmannen bevara sin maskulina identitet, han är inte en kvinnomisshandlare utan en man som har beskyddat sitt hem och sin identitet.

5.2.4 Alkohol och droger

Utifrån denna studies teoretiska utgångspunkt är det huvudsakliga intresset inte att fokusera på den roll som alkohol och droger kan ha haft i våldet som har uppstått i de sju fall som har analyserats. Men på grund av att alkohol och droger har varit en återkommande faktor i alla de analyserade fallen kommer detta tema kortfattat att beröras.

WHO (2012, s. 4) klassar alkohol och droger som några av de vanligaste faktorerna som ökar risken för att en man ska vara våldsam mot sin fru/sambo. Alkohol och droger antas dock främst i inledningen av förhållandet vara en bidragande faktor till förekomsten av våld i en relation och i vissa situationer ses alkoholen/drogerna som den utlösande faktorn till våldet (Steen 2003, s. 45). I studier har det även framkommit att alkohol/droger ofta används av gärningsmannen som ett sätt att ursäkta sitt våld (Isdal 2017, s. 208; Nilsson & Lövkrona 2015, s. 76; Nordborg 2019, s. 69; Steen 2003, s. 45). Isdal (2017, s. 208) menar förutom detta att både alkoholen och våld är beståndsdelar av det maskulina idealet.

Alkoholen/drogernas roll som utlösande faktor återkommer vid ett flertal tillfällen i fallen där offren ofta förklarar våldet som en orsak av att gärningsmannen var berusad vilket gjorde speciellt svartsjukan mycket värre. Isdal menar att de som blir aggressiva på grund av berusning redan hade aggressionsproblematik till att börja med och att

alkoholen/drogerna endast tar fram det som redan finns (Isdal 2017, s. 208). Detta kan förklara varför känslor såsom svartsjuka blir värre vid berusning.

6. Diskussion

Syftet med studien har varit att analysera, utifrån förundersökningsprotokoll av grov kvinnofridskränkning, hur orsaken till våldet beskrivs i fallen av offer, vittnen och gärningsman samt hur gärningsmännen i dessa fall beskriver brottsoffrets roll i våldet och hur dessa beskrivningar kan förstås utifrån Messerschmidts teori om maskulinitet och brott. Utifrån detta syfte har frågeställningarna varit, 1) hur ser arbetssituationen ut för kvinnan och mannen i de fall som analyseras, 2) hur beskrivs orsaken till våldet i fallen och hur representerar gärningsmannen kvinnornas roll i våldet samt 3) hur kan dessa framställningar förstås utifrån teorin om maskulinitet och brott.

Utifrån detta syfte och de ställda frågeställningarna har analysen visat att i majoriteten av fallen har kvinnan ett arbete medan mannen oftast är arbetslös. Detta kan vara en bidragande faktor till varför våldet uppstår i de fall som har analyserats eftersom män kan uppleva en förlust i sin förmåga att konstruera sin maskulinitet när de är arbetslösa. Konstruktionen av maskulinitet i hemmet blir istället väldigt viktigt där kontroll över sin partner är centralt. Detta eftersom dessa män ofta upplever en förlust av kontroll och en förlust av maskulinitet i och med sin arbetslöshet. Kontroll genom våld blir den enklaste och mest effektiva lösning för dessa män. Analysen har dock visat att arbetslöshet inte kan vara orsaken till allt våld eftersom två av männen i fallen har ett arbete men ändå utövar våld i relationen.

Istället har analysen visat på tre olika faktorer som är centrala vid våldets orsaksbeskrivningar i fallen; kontroll, svartsjuka och bestämmanderätt. Alla dessa tre faktorer kan förstås utifrån Messerschmidts teori om maskulinitet och brott. De alla grundar sig i en upplevelse av att den maskulina identiteten ifrågasätts och brotten, i dessa fall våldet, blir den tillgängliga resurs genom vilken männen kan fastställa sin maskulina identitet. Det jag uppmärksammade under analysens gång är att männen framställs av Messerschmidt och andra maskulinitetsforskare som otroligt känsliga och lättkränkta individer. Det hade därför varit intressant att studera detta ämne vidare men med en annan metod, till exempel intervjuer, där både dömda och icke-dömda män blir intervjuade om vad som driver dem till aggression och våld.

Intressant var även att analysen visade att alkohol och droger var närvarande i alla sju fall som analyserades. Offren beskrev i flertalet fall hur alkohol/droger förvärrade det som redan fanns där, främst svartsjuka, vilket ledde till att det ofta var under berusning som mycket av våldet utfördes. Detta hade varit intressant att undersöka vidare för att se om alkohol/droger verkligen agerar som en katalysator för de känslor som existerar innan berusningen eller om det är ett resultat av den samhälleliga uppfattningen om att berusning gör en person mindre ansvarig för sina handlingar och därmed används som en neutraliseringsteknik.

Den sista analysen som gjordes i denna studie var hur gärningsmännen framställer offrens (kvinnornas) roll i våldet. Här visar analysen att männen föga förvånande ofta lägger över skulden för våldet på kvinnan. Det intressanta i denna analys var att se att gärningsmännen i flertalet fall förklarade våldet som ett resultat av kvinnornas "provocerande" beteenden. Provokationerna innebar ofta att kvinnan inte lydde mannen eller att hon sa emot honom. Detta tyder på att, precis som Messerschmidts teoretiserat, den maskulina identiteten är central för mäns brottslighet när kvinnan, genom att provocera på de sätt som männen menar, ifrågasätter hans auktoritet i hemmet. Att denna provokation är det som driver männen till att utöva våld tyder med andra ord på att våldet är ett sätt att fastställa sin maskulinitet i situationer när den blir ifrågasatt. Det visar även att männen anser att i dessa situationer är det acceptabelt att agera med våld eftersom de genom dessa uttalanden försöker legitimera våldet i en förhörssituation.

Utifrån det resultat som kom fram av materialet så hade även teorier om neutraliseringstekniker kunnat användas som ett alternativt analytiskt spår för att tolka och förstå männens uttalanden kring kvinnornas provokationer samt varför de beskrev det som att våldet främst uppstod under berusning/påverkan. I förhållande till analysen av maskulinitetskonstruktioner hade det dock varit ett sidospår och det diskuteras därför inte närmare i analysen.

7. Avslutning

Utifrån det som har framkommit i denna studie kan slutsatsen dras att i de analyserade fallen och utifrån de uttalanden som har analyserats är den maskulina identiteten och konstruktionen av maskuliniteten viktiga faktorer för att kunna förklara våldet som har skett i dessa fall. Det är främst när dessa män befinner sig i situationer där deras maskulina

identitet blir ifrågasatt som de blir aggressiva och våldsamma. Vidare har det framkommit att alkohol och droger förefaller vara viktiga faktorer i de situationer där våld uppkommer, samtidigt som hänvisandet till alkohol och droger också kan fungera som neutraliseringar för att förneka eller förminska mannens ansvar för våldet.

De resultat som framkommer är dock utifrån den specifika definition kring maskulinitet som används i studien. Om en annan definition, samhälleligt, kulturellt eller individuellt, används av maskulinitet skulle detta kunna påverka de resultat som framkommer av studien.

För vidare forskning hade det varit intressant att, som nämnts i diskussionen, fortsätta denna studie genom att genomföra intervjuer med dömda och icke-dömda män där vad det är som driver dem till aggression och våld undersöks. Det hade även varit intressant att undersöka relationen mellan alkohol/droger och känslor för att undersöka om alkohol/droger kan agera katalysator för känslor som en individ upplever och därigenom bidra till en ökad risk för brottslighet.

8. Referenslista

Artiklar:

Anderson, K. L. & Umberson, D. (2001). Gendering Violence: Masculinity and Power in Men's Accounts of Domestic Violence. *Gender and Society*, 15(3), ss. 358 - 380. doi:[10.1177/089124301015003003](https://doi.org/10.1177/089124301015003003)

Connell, R. W. & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender and Society*, 19(6), ss. 829 - 859. doi:[10.1177/0891243205278639](https://doi.org/10.1177/0891243205278639)

Hearn, J. (2012). A multi-faceted power analysis. *The Sociological Review*, 60(4), ss. 589 - 610. doi:[10.1111/j.1467-954X.2012.02125.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2012.02125.x)

Jansson, P. M. (2017). An Explorative Integration of Factors Causing Men's Violence against Women. *Journal of Psychology and Clinical Psychiatry*, 8(2), ss. 2 - 11. doi:[10.15406/jpcpy.2017.08.00475](https://doi.org/10.15406/jpcpy.2017.08.00475)

Mullen, P. E. (1996). Editorial: Jealousy and the emergence of violent and intimidating behaviours. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 6(3), ss. 199 - 205. doi:[10.1002/cbm.94](https://doi.org/10.1002/cbm.94)

Stith, S. M., Rosen, K. H., Middleton, K. A., Busch, A. L., Lundeberg, K. & Carlton, R. P. (2000). The Intergenerational Transmission of Spouse Abuse: A Meta-Analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 62(3), ss. 640 - 654. doi:[10.1111/j.1741-3737.2000.00640.x](https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00640.x)

Wood, J. T. (2004). Monsters and victims: Male felons' accounts of intimate partner violence. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21(5), ss. 555 - 576. doi:[10.1177/0265407504045887](https://doi.org/10.1177/0265407504045887)

Zimmerman, D. H. & West, C. (1987). Doing Gender. *Gender and Society*, 1(2), ss. 125 - 151. doi: [10.1177/0891243287001002002](https://doi.org/10.1177/0891243287001002002)

Böcker:

Boréus, K. (2015). Texter i vardag och samhälle. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. uppl., Stockholm: Liber, ss. 157 - 175

Boréus, K. & Bergström, G. (2012). Innehållsanalys. I Bergström, G. & Boréus, K. (red.) *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3. uppl., Lund: Studentlitteratur AB, ss. 49 - 90

Cunningham, A., Jaffe, P. G., Baker, L., Dick, T., Malla, S., Mazaheri, N. & Poisson, S. (1998). *Theory-derived explanations of male violence against female partners: Literature update and related implications for treatment and evaluation*. London: London Family Court Clinic.

Eliasson, M. & Ellgrim, B. (2006). *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer – en kunskapsöversikt*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.

- Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. uppl., Stockholm: Liber, ss. 34 - 54
- Gottzén, L. & Korkmaz, S. (2013). Killars våld mot tjejer i nära relationer. I Bohlin, I (red.) *Unga och våld: en analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen, ss. 68 - 99
- Gottzén, L. (2019). Maskulinitet och mäns våld mot kvinnor. I Heimer, G., Björck, A., Albért, U. & Haraldsdotter, Y. (red.) *Våldsutsatta kvinnor - samhällets ansvar*. 4. uppl., Lund: Studentlitteratur, ss. 129 - 149
- Holt, N., Bremner, A., Sutherland, E., Vliek, M., Passer, M. W. & Smith, R. (2015). *Psychology, the science of mind and behaviour*. 3. uppl., Berkshire: McGraw-Hill.
- Isdal, P. (2017). *Meningen med våld*. 2. uppl., Stockholm: Gothia Fortbildning AB.
- Krienert, J. L. (2003). *Masculinity and Crime: A Quantitative Exploration of Messerschmidt's Hypothesis*. *Electronic Journal of Sociology*.
- Lundberg, A. & Werner, A. (2016). *En introduktion till genusvetenskapliga begrepp*. Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand, J. & Kalliokoski, A-M. (2001). *Slagen dam: Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige - en omfångsundersökning*. Umeå: Brottsoffermyndigheten.
- Messerschmidt, J. W. (1993). *Masculinities and Crime: Critique and Reconceptualization of Theory*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Nilsson, G. & Lövkrona, I. (2015). *Våldets kön: Kulturella föreställningar, funktioner och konsekvenser*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Nordborg, G. (2019). Mäns våld mot kvinnor. I Heimer, G., Björck, A., Albért, U. & Haraldsdotter, Y. (red.) *Våldsutsatta kvinnor - samhällets ansvar*. 4. uppl., Lund: Studentlitteratur, ss. 57 - 96
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). Att analysera kvalitativt material. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. uppl., Stockholm: Liber, ss. 220 - 236
- Steen, A-L. (2003). *Mäns våld mot kvinnor - ett diskursivt slagfält. Reflektioner kring kunskapsläget*. Göteborg: Sociologiska institutionen - Göteborgs universitet.
- Svensson, P. & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. uppl., Stockholm: Liber, ss. 17 - 31
- Trost, J. (2012). *Enkätboken*. 4. uppl., Lund: Studentlitteratur AB.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Elektroniska källor:

Fern3 (2020). *1-20 random picker*. <https://wordwall.net/sv/resource/58389/maths/1-20-random-picker> [2020-03-31]

Nationellt Centrum för Kvinnofrid (2020). *Våld i nära relationer*. <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/> [2020-05-05]

Polisen (2020). *Misstänkt för brott*. <https://polisen.se/utsatt-for-brott/efter-polisanmalan/misstankt-for-brott/> [2020-04-27]

Regeringen (2016). *Mål för jämställdhet*. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/> [2020-04-20]

Sveriges domstolar (2020). *Tingsrätter*. <https://www.domstol.se/hitta-domstol/allmanna-domstolar/tingsratter/> [2020-03-31]

World Health Organisation (2012). *Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/77432> [2020-05-07]

Lagar:

SFS 1962:700. Brottsbalken. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2009:400. Offentlighets- och sekretesslagen. Stockholm: Justitiedepartementet.

Rapporter:

Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B. & Lozano, R. (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization (WHO). https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf;jsessionid=E7EAE656E5F1B59FF6E0F65844F761D3?sequence=1

Sporre, T. & Standar, R. (2006). *Konsten att läsa statistik om brottslighet*. (Brottsförebyggande rådets rapportserie 2006:1). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800011221/1567514350528/2006_konsten_lasa_statistik.pdf

Westfelt, L., Törnqvist, N., Huuva, L., & Skarp, A. (2019) *Grov kvinnofridskränkning - Brottsens hantering och utveckling i rättskedjan 1998–2017*. (Brottsförebyggande rådets rapportserie 2019:8). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e23bd7/1560418491128/2019_8_Grov_kvinnofridskrankning.pdf

Statens offentliga utredningar:

Slag i luften - En utredning om myndigheter, mansvåld och makt. (SOU 2004:121). Stockholm: Socialdepartementet.

Uppsatser:

Jawara, A. & Stiernstedt, E. (2012). *Vad är en man? - En kvalitativ studie om hur unga män kan konstruera maskulinitet*. Kandidatuppsats, Institutionen för socialt arbete. Stockholm: Stockholms universitet. [urn:nbn:se:su:diva-77488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:su:diva-77488)

9. Bilaga

Mejl till domstolar:

Hej!

Jag studerar vid Högskolan i Kristianstad och jag ska skriva min C-uppsats i kriminologi nu. Jag har tänkt att göra en textanalys av förundersökningar och domar gällande grov kvinnofridskränkning. Jag undrar därför om ni kan skicka ut 2 st. förundersökningar med tillhörande fällande domar gällande grov kvinnofridskränkning till mig? Gärna från 2018 - 2019 om det är möjligt!

Jag skulle verkligen uppskatta om ni skulle kunna hjälpa mig med detta!

Med Vänliga Hälsningar

Elin Bengtsson